

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**

Навчально-науковий інститут Суспільних наук, адміністрування та права
Кафедра економіки, туризму та рекреації

УДК 336.658

Пояснювальна записка

до бакалаврської кваліфікаційної роботи на тему:

**Підвищення ефективності використання оборотних
активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»**

Improving the efficiency of using current assets of 'Karpaty' PE

Виконав: студент групи Ез-41

спеціальності 051 «Економіка»

освітньо професійної програми

«Економіка»

_____ *Умриш Роман Романович*

Umrish Roman Romanovych

Науковий керівник:

_____ доц., к.е.н. Луців Н.Г.

Рецензент:

_____ доц., к.е.н. Наливайко Н.Я.
посада, наук. ступінь, прізвище та ініціали,

Освітньо-професійна програма «Економіка»

економіки, туризму та рекреації

" " 2025 року

Умришу Роману Романовичу

Керівник роботи *Луців Наталія Григорівна, к.е.н., доц.*

затверджені наказом університету від " " 2025 року №

2. Термін подання студентом роботи 15. 06. 2025 р.

3. Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: "Звіт про фінансовий стан" (форма №1), "Звіт про фінансові результати" (форма №2), "Звіт про рух грошових коштів" (форма №3), "Примітки до річної фінансової звітності" (форма №5), "Звіт з праці" (форма 1-ПВ), спеціальна література.

4. Зміст пояснювальної записки (розділи, які потрібно розробити):

1. Реферат;
2. Вступ;
3. Теоретичний розділ;
4. Аналітичний розділ;
5. Рекомендаційний розділ;
6. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

1. Сутність та класифікація оборотних активів
2. Динаміка необоротних активів, основних засобів та показників їх руху
3. Динаміка показників ефективності використання основних засобів
4. Динаміка трудових показників
5. Динаміка узагальнюючих фінансових показників
6. Динаміка структурних елементів оборотних активів
7. Динаміка показників ефективності використання оборотних активів та їхніх структурних елементів
8. Динаміка чистого оборотного капіталу
9. Пропозиції щодо підвищення ефективності використання оборотних активів

6. Консультанти бакалаврської кваліфікаційної роботи:

Розділ	Прізвище ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 6 березня 2025 р.

Керівник роботи _____ Наталія ЛУЦІВ

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичний розділ	24.03-10.04	виконано
2	Аналітичний розділ	10.04-05.05	виконано
3	Рекомендаційний розділ	06.05-22.05	виконано
4	Вступ, висновки, реферат	23.05-4.06	виконано
5	Оформлення роботи	5.06-14.06	виконано

Студент _____ Умриш Р.Р.

Керівник роботи _____ Наталія ЛУЦІВ

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	7
1. Теоретичні основи дослідження ефективності використання оборотних активів підприємства.....	9
2. Аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати».....	9
2.1. Господарсько-правові основи та загальна характеристика діяльності підприємства.....	16
2.2. Аналіз економічного потенціалу підприємства.....	19
2.3. Аналіз динаміки, складу та ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати».....	26
3. Пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати».....	33
<i>Висновки</i>	40
<i>Список використаних джерел</i>	42
<i>Додаток А</i>	46
<i>Додаток Б</i>	47

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансовий стан підприємства та результативність господарської діяльності визначається наявністю у підприємства власного оборотного капіталу, його якістю і структурою, швидкістю обороту та ефективністю використання. Ефективність використання оборотного капіталу залежить від багатьох факторів, які можна розділити на зовнішні, що здійснюють вплив незалежно від інтересів підприємства (загальноекономічна ситуація, податкове законодавство, політичні та міжнародні чинники) та внутрішні, на які підприємство може і повинне активно впливати.

Питання вивчення сутності оборотних активів та управління ними досліджували такі українські та зарубіжні вчені: Азаренкова Г. М., Базецька Г. І., Бердар М. М., Бланк І.А., Р. Брейлі, Власова Н.О., Гриньова, В. М., Зборовська, О. М., Ковалев А. И., Кононова О.О., Крамаренко Г. О., Коваленко Л. О., Кузнецова С. А., . Михайлова О. В., Мулкиджанян, В.С., Непочатенко, О.О., Поддєрьогін А.М. та ін. Однак, фінансова теорія і практика сьогодення свідчать, що процес управління оборотними активами підприємств значною мірою залежать від специфіки діяльності підприємств окремої галузі.

Актуальність і важливість питань управління оборотними засобами і велике значення цього процесу для фінансово-господарської діяльності меблевих підприємств обумовили вибір теми, мету і послідовність нашого наукового дослідження.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи – є оцінка використання оборотних активів приватного підприємства «Львівська виробничо-торгівельна меблева фірма «Карпати» (ПП «ЛВТМФ «Карпати»)), а також пошук шляхів підвищення ефективності їх використання.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконати такі завдання:

- визначити сутність поняття «оборотні активи», їх класифікацію та методику проведення економічного аналізу;

- провести оцінку та аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства;
- здійснити аналіз складу, структури і динаміки оборотних активів;
- здійснити аналіз стану і ефективності використання елементів оборотних активів;
- провести аналіз і оцінку джерел фінансування оборотних активів;
- визначити основні напрями підвищення ефективності управління оборотними активами ПП «ЛВТМФ «Карпати».

Об'єктом дослідження - є виробничо-господарська діяльність та процес управління оборотними активами ПП «ЛВТМФ «Карпати».

Предметом дослідження – теоретичні аспекти і методичні засади оцінки використання оборотних активів підприємства.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи передбачається використання таких методів та прийомів: індукційно-дедукційні, порівняння, узагальнення, розрахунково-аналітичний, графоаналітичний.

Наукова новизна дослідження. Науковою новизною відзначаються такі теоретичні та методологічні результати роботи:

удосконалено:

- методика управління оборотними активами ПП «ЛВТМФ «Карпати».

Одержали подальший розвиток:

- методика комплексного аналізу показників ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати».

У процесі написання кваліфікаційної роботи були використані такі інформаційні джерела: нормативно-правові акти, матеріали навчальних посібників, наукових статей, періодичних видань та фінансова звітність ПП «ЛВТМФ «Карпати» за 2022-2024 роки.

Розділ 1. Теоретичні основи дослідження ефективності використання оборотних активів підприємства.

Оборотні засоби є важливою складовою частиною активів підприємства, яка забезпечує його поточну виробничу, фінансову та комерційну діяльність. Загальноприйняте нормативне трактування, викладене в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку, передбачає, що оборотні активи - це грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші активи, призначені для реалізації або використання протягом операційного циклу або 12 місяців після звітної дати. Це визначення є базовим, проте не відображає повноцінної економічної сутності активів, що обумовлює актуальність поглибленого аналізу наукових підходів [22].

Наукова та спеціальна економічна література містить різноманітні підходи до визначення поняття «оборотні активи», що відображає багатовимірність цієї категорії. У таблиці 1.1 узагальнено ключові наукові трактування оборотних активів, запропоновані провідними українськими вченими.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності поняття «оборотні активи»

Автор	Визначення
1	2
І.О. Бланк	Майнові ресурси підприємства, які обслуговують поточну виробничо-комерційну діяльність та споживаються в циклі.
А.М. Поддєрьогін	Кошти, авансовані у виробничі засоби та засоби обігу для безперервності виробництва і прибутковості.
Т.А. Демченко	Сукупність оборотних та обігових засобів, що використовуються у поточній господарській діяльності в грошовій формі.
В.М. Гриньова, В.О. Коюда	Кошти, що одночасно беруть участь у виробничому процесі та реалізації продукції.
В.В. Ковальов	Активи, які споживаються у виробництві протягом року або операційного циклу з повним перенесенням вартості.

	Продовження таблиці 1
1	2
Н.Б. Єрмасова	Засоби, інвестовані в поточні операції підприємства на кожному етапі операційного циклу.
Р.Я. Слав'юк	Ресурси, які будуть перетворені у грошову форму або використані протягом одного фінансового року.
Л.Г. Соляник	Матеріальні й фінансові ресурси, що здійснюють кругообіг вартості для забезпечення ліквідності та прибутковості.

Складено на основі [5; 11; 13; 21; 33; 37]

Незважаючи на відмінності у формулюваннях, більшість авторів погоджуються з тим, що ключовими ознаками оборотних активів є:

1. Короткий термін використання - в межах одного операційного циклу або 12 місяців.
2. Повне споживання або трансформація - активи не зберігають своєї форми в процесі використання.
3. Участь у кругообігу капіталу - трансформація у готову продукцію, дебіторську заборгованість або грошові кошти.

Отже, оборотні активи - це сукупність матеріальних, фінансових і грошових ресурсів підприємства, що функціонують у межах одного операційного циклу, повністю споживаються або трансформуються у грошову форму, забезпечуючи операційну ефективність, прибутковість і ліквідність господарської діяльності.

Для належної організації обліку та управління оборотними активами важливо їх важливо класифікувати за релевантними ознаками. Класифікація дозволяє встановити порядок контролю, оцінки та ефективного розподілу ресурсів та є основою для побудови ефективної системи контролю за їх використанням [14; 24; 29; 30; 33].

Систематизація оборотних активів за основними класифікаційними ознаками представлена на рис. 1.1

Рис. 1.1. Класифікація оборотних активів

Розміщення оборотних коштів у відтворювальному процесі зумовлює їх поділ на оборотні кошти у сфері виробництва (оборотні засоби) та оборотні кошти у сфері обігу (засоби обігу). До оборотних засобів відносять: виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів. До засобів обігу належать фінансові оборотні активи. До виробничих запасів відносять сировину, основні і допоміжні матеріали, паливо, запасні частини тощо. Наприклад, на деревообробному підприємстві такими активами можуть виступати пиломатеріали, ДСП, МДФ, клеї, тканина, меблева фурнітура, електроенергія тощо.

Фінансові оборотні активи - це елементи активів, які забезпечують грошовий обіг на підприємстві. Сюди належать грошові кошти, дебіторська заборгованість, короткострокові фінансові вкладення (наприклад, депозитні сертифікати, облігації, що мають короткий термін обігу). Їх функція полягає у забезпеченні розрахунків, обслуговуванні фінансових потоків і підтримці ліквідності.

За ступенем керованості - оборотні засоби поділяються на нормовані і ненормовані. До нормованих оборотних активів належать активи, які безпосередньо пов'язані з операційною діяльністю підприємства і обчислюються на основі нормативів, розроблених з урахуванням виробничих обсягів, термінів поставок, технологічного циклу тощо. До складу нормованих оборотних активів включають: виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів, готова продукція на складах підприємства.

До ненормованих належать ті активи, потреба в яких не підлягає прямому плануванню або залежить від зовнішніх факторів, таких як рівень платіжної дисципліни контрагентів, кон'юнктура ринку, фінансова політика держави, зміни у попиті тощо. До цієї категорії включають: дебіторську заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками; грошові кошти в касі та на рахунках у банках; короткострокові фінансові інвестиції; податкові переоплати або заборгованість; інші поточні активи.

За джерелами формування оборотний капітал поділяється на власний, позиковий і залучений. Основним джерелом власних обігових коштів - є прибуток та статутний фонд. Позичені обігові кошти підприємства - це короткотермінові кредити банку, а також кредиторська заборгованість. Кредиторська заборгованість - це кошти, які не належать підприємству, але тимчасово знаходяться в його обігу, у тому числі це заборгованість підприємства своїм постачальникам.

За ступенем ліквідності. Класифікація за критерієм ліквідності передбачає ранжування активів залежно від їх здатності швидко трансформуватися у грошові кошти без втрати вартості. Високоліквідні активи - це активи, які можуть бути оперативним чином конвертовані у грошову форму. До них відносять грошові кошти на рахунках, у касі, а також короткострокові високоліквідні вкладення. Середньоліквідні активи - ресурси, які потребують певного часу для перетворення у гроші. Низьколіквідні активи - це активи, які складно швидко реалізувати або які потребують часу та додаткових витрат для

обігу (запаси сировини, незавершене виробництво, готова продукція на складі).

За характером обслуговування оборотні активи поділяють на операційні та інвестиційні. До операційних активів відносяться ті ресурси, які безпосередньо забезпечують безперервність виробничо-комерційного процесу. Інвестиційні оборотні активи - це ресурси, які обслуговують фінансові цілі підприємства, не беручи безпосередньої участі у виробничо-комерційній діяльності. До інвестиційних активів належать: короткострокові фінансові вкладення - депозити, облігації, акції інших підприємств, векселі, придбані на строк до 12 місяців з метою отримання доходу або тимчасового збереження вільних коштів; грошові кошти на рахунках і в касі, які не обслуговують поточну діяльність, а резервуються для майбутніх інвестицій або непередбачуваних витрат; фінансові інструменти грошового ринку, якими може тимчасово розпоряджатися підприємство з метою підтримання ліквідності (наприклад, казначейські зобов'язання, комерційні папери).

Важливим елементом системи управління фінансами є економічний аналіз використання оборотних активів. Аналіз оборотних активів підприємства - це комплексна процедура, що передбачає вивчення їх структури, динаміки, ефективності використання та взаємозв'язку з іншими елементами фінансово-господарської діяльності. Його основна мета полягає в:

- визначенні оптимального рівня оборотних активів, необхідного для стабільного функціонування підприємства;
- виявленні тенденцій у зміні структури та складу обігових ресурсів;
- розробці варіантів покращення управління та фінансування оборотних активів;
- забезпеченні високої оборненості активів як умови підвищення ліквідності та рентабельності бізнесу.

Ефективне використання оборотних активів тісно пов'язане із забезпеченням підприємства фінансовими ресурсами у необхідному обсязі та у потрібний момент. Надлишкові обігові кошти свідчать про неефективне їх

залучення, а їх дефіцит - про порушення платоспроможності й обмеження можливостей розширення діяльності.

Основні напрями оцінки ефективності використання оборотних активів здійснюються за такими групами показників: оборотності; ліквідності; рентабельності.

1. Показники оборотності (ділової активності).

Ці показники дозволяють оцінити швидкість обігу оборотних активів у процесі виробничо-комерційної діяльності. Найбільш поширеними з них є: коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_{oa}); тривалість одного обороту в днях (T_{oa}); коефіцієнт обіговості окремих елементів (запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів).

2. Показники ліквідності.

Ліквідність відображає здатність підприємства вчасно й у повному обсязі виконувати свої короткострокові зобов'язання. Аналізуючи ліквідність оборотних активів, визначають рівень фінансової стійкості підприємства та ризики неплатоспроможності [15]. Ключовим показником у цьому аспекті є величина чистих оборотних активів (NVC), яка розраховується за формулою:

$$NVC = CA - CL > 0, \quad (1.1)$$

CA — загальний обсяг оборотних активів (current assets);

CL — короткострокові зобов'язання (current liabilities).

Якщо чисті оборотні активи мають додатне значення, це свідчить про наявність надлишку поточних активів над зобов'язаннями, що дає змогу підприємству виконувати свої поточні обов'язки, а також інвестувати в розширення обігу чи покриття форс-мажорних витрат. У випадку, коли $NVC < 0$, підприємство потребує зовнішнього фінансування для підтримання платоспроможності. Рекомендоване значення чистих оборотних активів - не менше ніж 50 % від загального обсягу оборотних активів, що вважається умовно безпечним запасом ліквідності.

3. Показники рентабельності

Рентабельність оборотних активів характеризує дохідність використання мобілізованих у короткостроковий обіг ресурсів. Зокрема, розраховуються:

- рентабельність оборотних активів (прибуток / середньорічна вартість оборотних активів);
- рентабельність продажів та інші співвідношення прибутку до елементів обігових ресурсів.

Високий рівень рентабельності свідчить про доцільне та ефективне використання капіталу, а також про спроможність підприємства генерувати прибуток на одиницю вкладених в оборот ресурсів.

Комплексний аналіз оборотних активів дозволяє: забезпечити баланс між рівнем запасів і обсягом реалізації продукції; оптимізувати грошові потоки; попереджати надмірну дебіторську заборгованість і низьку оборотність; формувати раціональну політику фінансування обігового капіталу; мінімізувати ризики ліквідності та фінансових втрат.

Висновки до розділу 1

У результаті проведеного теоретичного аналізу встановлено, що оборотні активи це складова активів підприємства, яка забезпечує безперервність його виробничої, фінансової та збутової діяльності. Вони відзначаються високою мобільністю, швидкістю обігу та вирішальним значенням у забезпеченні ліквідності й платоспроможності підприємства.

Класифікація оборотних активів за різними ознаками дозволяє структурувати обігові ресурси для цілей аналізу, планування та управління. Особливе значення має розмежування нормованих і ненормованих активів, а також операційних і інвестиційних компонентів, що дозволяє удосконалити облік і контроль за обігом ресурсів.

Найважливішими критеріями аналізу ефективності використання оборотних активів є показники оборотності, ліквідності та рентабельності.

Розділ 2. Аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»

2.1. Господарсько-правові основи та загальна характеристика діяльності підприємства

Львівська меблева фабрика “Карпати” має багаторічну історію існування та виробництва меблевих виробів. Фабрика була створена в 1962 році на базі головного підприємства – Львівського меблевого комбінату і двох меблевих фабрик: фабрики №5 та меблево-багетної фабрики. На сьогодні це приватне підприємство «Львівська виробничо-торгівельна меблева фірма «Карпати» (ПП «ЛВТМФ «Карпати»)), яке зареєстроване за адресою: Україна, 79035, Львівська обл., м. Львів, вул. Городоцька 172 [31].

ПП «ЛВТМФ «Карпати» здійснює діяльність у кількох напрямках. Основним - є виробництво меблів. Асортимент продукції є широким: спальні, вітальні, кухонні меблі, передпокої, дитячі меблі, офісні меблі, меблі для торговельних закладів та інші. Підприємство також виготовляє продукцію деревообробки: будівельні конструкції, столярні вироби, щитові деталі та інші дерев'яні елементи. включаючи продукцію з використанням корка, соломки та природних матеріалів.

Іншим напрямом діяльності – є торгівля. Підприємство здійснює роздрібну і оптову реалізацію меблів, освітлювального обладнання, килимів та супутніх товарів для дому. Приватне підприємство є партнером польської фірми "Wajnert", продукцію якої реалізує на внутрішньому ринку України.

Додатковими напрямами є надання послуг з монтажу столярних виробів, ремонт меблів, а також дизайнерські послуги.

Підприємство також здійснює орендну діяльність, надаючи в користування власне або орендоване нерухоме майно.

За розміром ПП «ЛВТМФ «Карпати» - є малим підприємством. Організаційна структура управління представлена на рис. 2.1.

Директор підприємства забезпечує загальне керівництво виробничо-господарською діяльністю, визначає стратегію розвитку, затверджує плани виробництва, бюджети, політику якості та маркетингову стратегію.

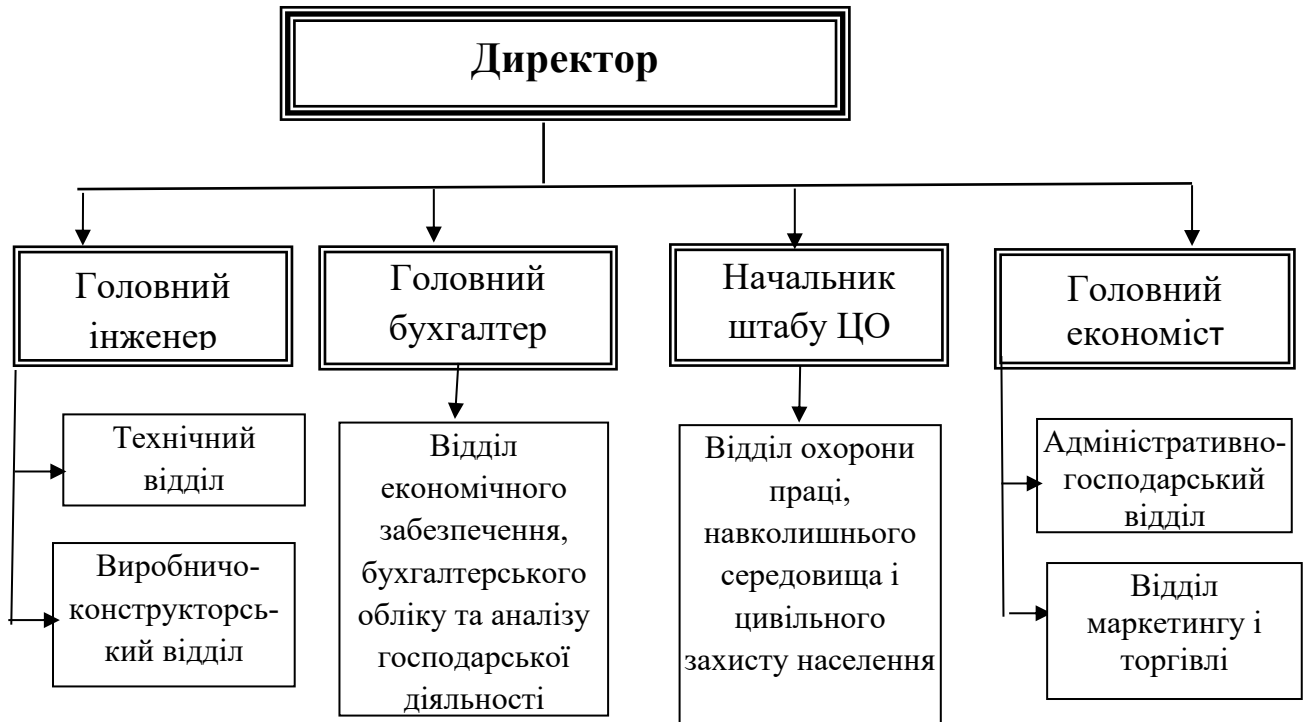

Рис. 1.1. Організаційна структура ПП “ЛВТМФ “Карпати”

Головний бухгалтер організовує бухгалтерський облік усіх господарських операцій підприємства, складає фінансову звітність, забезпечує контроль за дотриманням податкового та фінансового законодавства, забезпечує своєчасну сплату податків, внесків та взаємодіє з контролюючими органами. Головний економіст координує роботу економічного відділу, бере участь у формуванні стратегії розвитку. Начальник штабу цивільної охорони розробляє та координує виконання заходів з цивільного захисту працівників і матеріальних цінностей. Головний інженер відповідає за технічну політику підприємства, впровадження нових технологій, модернізацію обладнання.

Формулювання, планування і вирішення виробничих завдань здійснює головний інженер підприємства, який керує виробничими підрозділами. До

складу виробничих підрозділів ПП «ЛВТМФ «Карпати» входять основні, допоміжні і обслуговуючі підрозділи (рис. 2.2).

Як бачимо, у складі основного виробництва є меблевий цех, який поділяється на дільниці.

Рис. 2.2. Виробнича структура ПП «ЛВТМФ «Карпати»

До складу допоміжного виробництва ПП «ЛВТМФ «Карпати» відноситься механічна дільниця. На ремонтно-механічній дільниці проводиться ремонт технологічного і інших видів устаткування та виробляються змінні частини до обладнання.

Обслуговуюче виробництво представлене складами запасів та автотранспортною дільницею. На складі сировини проводять розвантаження і зберігання деревної продукції, плит та інших матеріалів. На складі готової продукції - упакування продукції, її зберігання і відвантаження споживачеві.

У контексті міжнародної інтеграції українського бізнесу дотримання екологічних стандартів є також запорукою успішного виходу меблевих підприємств на зовнішні ринки, зокрема до країн ЄС, де екологічні критерії є обов'язковими для сертифікації продукції. У 2024 р. ПП «ЛВТМФ «Карпати» здійснило ряд фінансових та організаційних заходів, спрямованих на дотримання екологічних вимог та мінімізацію впливу виробничої діяльності на навколишнє середовище. Витрати на сплату екологічного податку за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря у 2024р. склали 1 763,88 тис. грн. Оплата послуг природоохоронного призначення (утилізація відходів) становила 54,0 тис. грн. При цьому, утилізація відходів здійснюється відповідно до Закону України «Про відходи» та Ліцензійних умов поводження з небезпечними відходами. Виробничі відходи деревини, тирса, залишки ДСП та ЛДСП передаються на утилізацію відповідним ліцензованим організаціям та використовуються повторно як вторинна сировина та виробництво енергії.

2.2. Аналіз економічного потенціалу підприємства

До складу економічного потенціалу підприємства належить сукупність матеріальних, фінансових, трудових, управлінських та інноваційних ресурсів, які підприємство здатне мобілізувати для забезпечення ефективної господарської діяльності, стабільного функціонування та розвитку.

Проаналізуємо виробничий потенціал підприємства, який представлений основними засобами, які є частиною його необоротних активів. Динаміка необоротних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати» представлена в таблиці 2.1.

Як бачимо, основну частку в структурі необоротних активів займають основні засоби. У 2023р. їх питома вага складала 100%. У 2024 р. підприємство придбало нематеріальні активи на суму 129 тис.грн. Їх частка становила 0,615%. У 20244 р. на балансі підприємства також був невеликий обсяг незавершених капітальних інвестицій.

Таблиця 2.1

**Динаміка необоротних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»
(за вартістю на кінець року)**

Показники	Один.	Роки		
		2022	2023	2024
Нематеріальні активи	тис.грн.	0	0	129
<i>Частка нематеріальних активів в загальній структурі необоротних активів</i>		0	0	0,615
Незавершені капітальні інвестиції	тис.грн.	2	0	50
<i>Частка незавершених капітальних інвестицій в загальній структурі необоротних активів</i>	%	0,012	0	3,902
Основні засоби, тис.грн.:				
- залишкова вартість	тис.грн.	16462	18455	20795
<i>Частка основних засобів в загальній структурі необоротних активів</i>	%	99,940	100	96,098
Всього необоротних активів	тис.грн.	16464	18455	20974

Визначимо динаміку зміни обсягів основних засобів ПП «ЛВТМФ «Карпати», їх рух, технічний стан та ефективність використання.

За аналізований період первісна вартість основних засобів підприємства зросла на 5413 тис.грн. (23,17%). Підприємство проводило оновлення основних засобів ((рис. 2.3.).

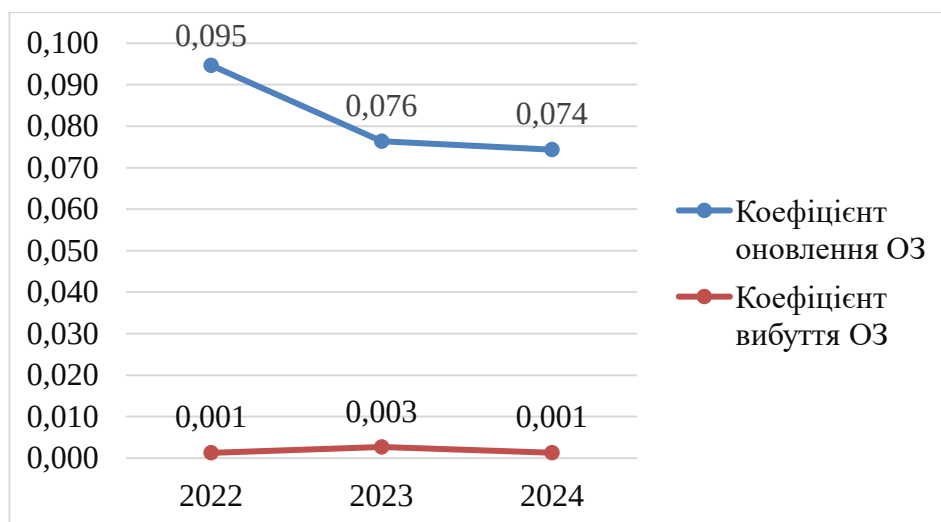

Рис. 2.3. Динаміка показників руху основних засобів

При цьому, спостерігається динаміка зниження коефіцієнтів введення основних засобів, що вказує на сповільнення темпів модернізації основного капіталу. Рівень коефіцієнту вибуття був невисоким, а найвище значення було у 2023 році – 0,003 одиниці.

Технічний стан основних засобів ПП «ЛВТМФ «Карпати» є задовільним. Підприємство проводить оновлення, модернізацію та своєчасний ремонт устаткування, будівель і цехів.

При аналізі коефіцієнта придатності виявленого його збільшення з 2022 по 2024 роки на 0,018 одиниць. Відповідно, коефіцієнт зношення основних засобів зменшився (рис.2.4).

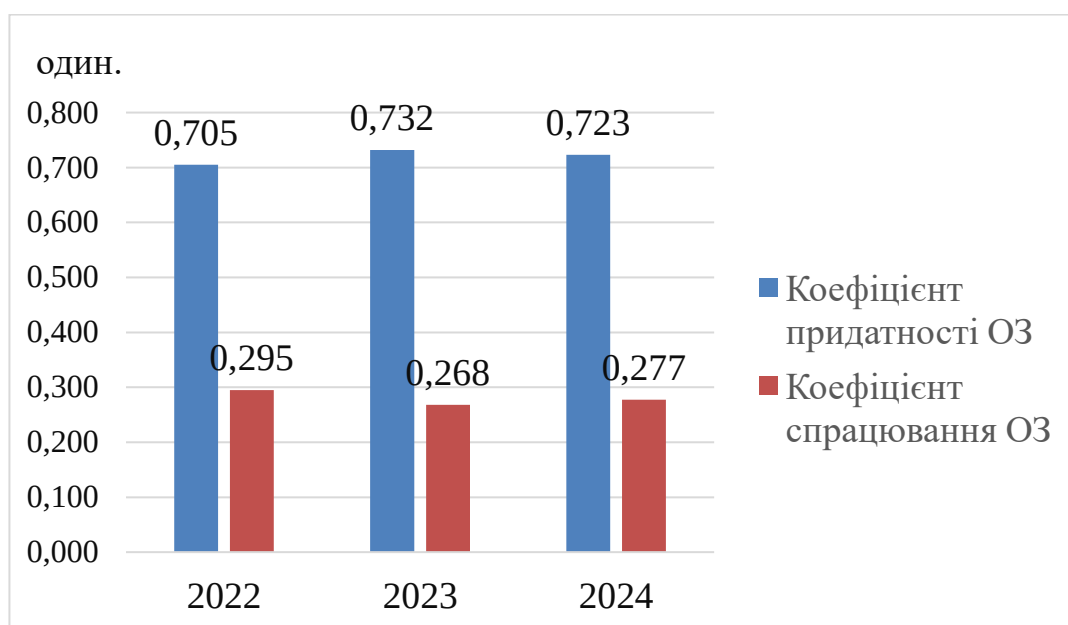

Рис. 2.4. Динаміка показників технічного стану основних засобів

Тенденція зміни показників ефективності використання основних засобів підприємства відображена в таблиці 2.2.

Внаслідок зростання середньорічної вартості основних засобів і зменшення чисельності працівників, показники фондоозброєності збільшилися на 241,83 тис.грн./особу (40,1)%. Показники фондовіддачі коливалися: у 2023р. відносно 2022р. збільшилися на 0,18 грн./грн., а у 2024 р. дещо знизилися (на 0,03 грн./грн.). В загальному, спостерігається позитивна динаміка показників фондовіддачі. Це обумовлено підвищенням обсягів реалізації продукції.

Таблиця 2.2

Динаміка показників ефективності використання основних засобів

Показник	Од. виміру	Роки		
		2022	2023	2024
Обсяг реалізованої продукції	тис.грн.	17664	23685	25411
Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	22264	24287,5	26994
Середньооблікова чисельність працівників	осіб	37	32	32
Фондовіддача	грн./грн.	0,793	0,975	0,941
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	<i>грн./грн.</i>	-	0,18	-0,03
Фондомісткість	грн./грн.	1,260	1,025	1,062
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	<i>грн./грн.</i>	-	-0,23	0,04
Фондоозброєність	тис.грн./особу	601,73	758,98	843,56
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	<i>тис.грн./особу</i>	-	157,25	84,58

Проаналізуємо трудовий потенціал ПП «ЛВТМФ «Карпати». Джерелом інформації про кількісний склад персоналу підприємства є: Форма №1-ПВ (місячна) «Звіт з праці» (за січень-грудень поточного року). Динаміка середньооблікової чисельності працівників та показників руху подана на рис. 2.5.

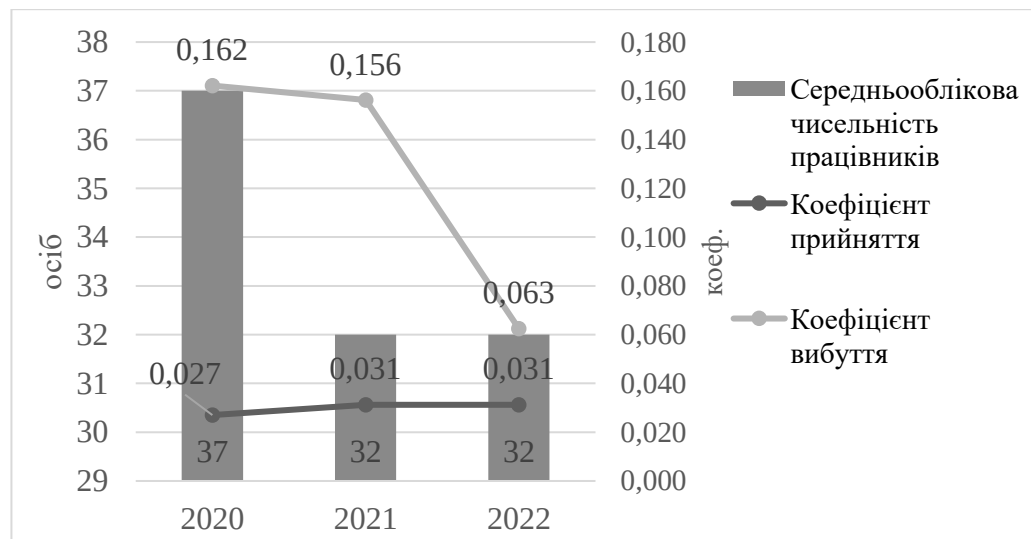

Рис. 2.5. Динаміка показників чисельності персоналу

З 2022 р. по 2024 р. середньооблікова чисельність працівників підприємства зменшилася на 5 осіб, що становить 13,5%. Позитивним аспектом є стабілізація цього показника у 2024 році порівняно з 2023 роком - чисельність працівників залишилася на попередньому рівні, що свідчить про тимчасове припинення тенденції до скорочення персоналу.

Найвища інтенсивність руху персоналу на підприємстві спостерігалася у 2022 р. У цьому році коефіцієнт прийняття кадрів становив 0,027, а коефіцієнт вибуття 0,162. На кінець аналізованого періоду інтенсивність руху кадрів знизилася.

Важливим аспектом аналізу параметрів, що характеризують систему стимулювання праці персоналу підприємства - є інформація про фонд оплати праці та продуктивність праці (зокрема, обсяг реалізованої продукції (послуг), що припадає на одного працівника).

Структура коштів фонду оплати праці та показників, які характеризують ефективність праці подана в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка фонду оплати праці, заробітної плати та значення обсягу реалізованої продукції, що припадає на одного працівника

Показники	Одиниці виміру	Роки		
		2022	2023	2024
Фонд оплати праці працівників всього в т.ч.:	тис.грн.	3923,5	4315,8	4963,22
Середньорічна заробітна плата	Тис.грн.	106,0	116,6	155,1
Зміна у порівнянні з попереднім роком	грн.	-	10,6	38,5
	%	-	110,0	133,0
Середньорічний обсяг реалізованої продукції (послуг), що припадає на одного працівника	тис.грн./особу	477,41	740,16	794,09
Зміна у порівнянні з попереднім	тис.грн./особу	-	262,75	53,94
	%	-	155,0	107,3

Аналізуючи дані таблиці 2.3 можемо констатувати, що фонд оплати праці на ПП «ЛВТМФ «Карпати» з кожним роком збільшується. З 2022 по 2024 рр. загальний фонд оплати праці підвищився на 1039,7 тис.грн., що складає 26,5%. За цей період, середньорічна заробітна плата одного працівника підвищилася на 49,1 тис.грн./рік (46,0%). Середньорічний обсяг реалізованої продукції на одного працівника у 2024 році в порівнянні з 2022 роком збільшився на 316,7 тис.грн./рік або 66,3%.

Динаміка зростання показників продуктивності праці і заробітної плати відображена на рис. 2.6.

Рис. 2.6. Динаміка приросту показників виробітку і заробітної плати

Як бачимо, приріст виробітку випереджає приріст заробітної плати, що є економічно доцільним.

Оцінка фінансового потенціалу підприємства. Фінансово-економічний стан - одна з найважливіших характеристик діяльності підприємства. Він залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства.

Динаміка зміни основних фінансово-економічних показники виробничо-господарської діяльності ПП «ЛВТМФ «Карпати» представлена в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка фінансово-економічних показників

Показники	Один. виміру	Роки			Відхилен ня+/-
		2022	2023	2024	2024/2022
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	17664	23685	25411	7747
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	9069	10453	11505	2436
Валовий прибуток	тис. грн.	8595	13232	13906	5311
Чистий прибуток	тис. грн.	3091	6338	5011	1920
Витрати на одну гривню реалізованої продукції	грн.	0,513	0,441	0,453	-0,06
Рентабельність витрат (за валовим прибутком)	%	94,77	126,59	120,87	26,1
Рентабельність продажу	%	17,50	26,76	19,72	2,22
Рентабельність власного капіталу		13,54	23,24	15,50	1,96
Коефіцієнт автономії	коеф.	0,952	0,938	0,942	-0,01
Коефіцієнт поточної ліквідності	коеф.	6,74	5,7	6,6	-0,14
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	коеф.	2,111	2,26	4,0	1,889

Спостерігаємо позитивну динаміку: чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 7747 тис.грн. (43,8%), а собівартість реалізованої продукції – на 2436 тис.грн. (26,9%). В результаті цього, валовий прибуток зріс на 5311 тис.грн. (61,8%), а витрати на 1 грн. реалізованої продукції знизилися на 0,06 грн/грн (11,81%), що є позитивною тенденцією. Чистий прибуток від реалізації продукції збільшився на 1920 тис.грн (62,1%).

Рентабельність витрат коливалася у 2023р. по відношенню до 2022р. - збільшилася на 33,6%, а у 2024р. відносно 2023р. – знизилася на 5,5%. Показники рентабельності продажу та рентабельності власного капіталу також коливалася, але на кінець аналізованого періоду зросли відповідно на 2,22% і на 1,96%.. Отже, фінанова діяльність підприємства була ефективною.

Визначені показники фінансового стану підприємства: коефіцієнт автономії та коефіцієнти поточної і абсолютної ліквідності були вищими за рекомендовані значення. Коефіцієнт автономії становив 0,942, що значно перевищує норматив ($>0,5$). Це означає, що підприємство майже повністю фінансує свою діяльність за рахунок власного капіталу, має високий рівень незалежності від зовнішніх джерел фінансування і мінімальні кредитні ризики.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дорівнював 4,0, при нормативному діапазоні $[0,2-0,35]$. Це свідчить про наявність значних грошових коштів і високу здатність підприємства оперативно покривати короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт поточної ліквідності на рівні 6,6 при нормі $[1,0-2,0]$ також засвідчує надлишкову ліквідність, що гарантує фінансову безпеку навіть у разі виникнення непередбачених витрат. Це свідчить про здатність підприємства самостійно фінансувати свою діяльність, своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями та підтримувати високу платоспроможність.

В той же час, надмірна ліквідність може свідчити про неефективне використання грошових ресурсів. Високі значення коефіцієнтів можуть також бути ознакою недостатньої інвестиційної активності, що у довгостроковій перспективі може призвести до втрати конкурентних позицій на ринку.

2.3. Аналіз динаміки, складу та ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»

За даними фінансової звітності проведемо дослідження динаміки зміни складу і структури оборотних активів підприємства. Дані представлено

Дані по підприємству за основними елементами оборотних активів представлено в таблиці 2.8.

Як, бачимо загальна вартість оборотних активів, за цей період зросла на 5441,5 тис.грн. або в 1,69 разів.

Таблиця 2.8

Динаміка структурних елементів оборотних активів

Елементи оборотних активів	Роки					
	2022		2023		2024	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
Виробничі запаси	2454,5	31,34	2608,0	25,53	2379	18,07
Готова продукція	32	0,41	62	0,61	21	0,42
Товари	966	12,33	1390,0	13,61	1787	13,00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1334	17,03	1623,5	15,89	2274	15,48
Дебіторська заборгованість за розрахунками	579	7,39	1918,5	18,78	575	14,96
Грошові кошти	2453	31,32	3985,5	39,01	8005	50,91
Інші оборотні активи	13	0,17	18,5	0,18	19	0,15
Всього	7831,5	100	10216	100	13273	100

При цьому, обсяги продукції і товарів на складах підприємства збільшилися на 810 тис.грн. в 1,8 разів, обсягів дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 940 тис.грн. у 1,7 разів, обсяги грошових коштів на рахунках – на 5552 тис.грн. - у 3,26 разів. При цьому, обсяги виробничих запасів дещо знизилися. Обсяги готової продукції на складах підприємства є невеликими. Це вказує на те, що підприємство здійснює виробничу діяльність переважно під індивідуальні або гуртові замовлення. В основному його господарська діяльність – є торгівельною.

В період 2022-2024 років в структурі оборотних активів підприємства найбільшу питому вагу займали грошові кошти. Їх частка на кінець аналізованого періоду зростає: з 31,32% у 2022 р. до 50,51% - у 2024 р. Частка інших структурних елементів основних засобів – суттєво не змінилася.

Ефективність використання оборотних засобів характеризується показниками: коефіцієнтом оборотності і тривалістю одного обороту.

Здійснено аналіз цих показників за структурними елементами оборотних активів. Методика розрахунку показників подана в додатку А. Вихідні дані та розрахункові величини наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників ефективності використання оборотних активів
та їх структурних елементів

Показник	од. виміру	Роки			Відхилення +/-
		2022	2023	2024	2024/ 2022
Обсяг реалізованої продукції	тис.грн.	17664	23685	25411	7747
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	9069	10453	11505	2436
Середній залишок оборотних активів	тис.грн.	7831,5	10216	13273	5441,5
Чистий прибуток	тис. грн.	3091	6338	5011	1920
Валовий прибуток	тис. грн.	8595	13232	13906	5311
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Об./рік	2,26	2,32	1,91	-0,34
Коефіцієнт завантаження	коэф	0,44	0,43	0,52	0,08
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	Об./рік	3,69	4,01	4,84	1,14
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Об./рік	13,24	14,59	11,17	-2,07
Коефіцієнт оборотності готової продукції	Об./рік	17,70	16,31	14,05	-3,64
Термін оборотності оборотних активів	дні	161,38	157,00	190,13	33,13
Термін оборотності запасів	дні	98,52	90,82	75,27	-23,25
Тривалість обороту готової продукції	дні	20,57	22,31	25,90	5,33
Період погашення дебіторської заборгованості	дні	27,49	24,95	32,57	5,08
Тривалість операційного циклу	дні	146,57	138,08	133,74	-12,83
Рентабельність оборотних активів за валовим прибутком	%	109,75	129,52	104,77	-4,98
Рентабельність оборотних активів за чистим прибутком	%	39,47	62,04	37,75	-1,72

Коефіцієнт оборотності оборотних активів змінювався неоднорідно. У 2023 році в порівнянні з 2022 роком збільшився на 0,06 об./рік., а у 2024 році порівняно з 2023 роком - зменшився на 0,4 об./рік. Тривалість обороту оборотних активів на кінець аналізованого періоду збільшилася на у 2021 році на 28,75 днів (17,8%), що вказує на сповільнення оборотності оборотних активів. Графічно динаміку цих показників представлено на рис. 2.7

Рис. 2.7. Динаміка показників ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»

У 2022 році коефіцієнт оборотності виробничих запасів становив 3,69 об./рік, у 2023 році — 4,01 об./рік, а у 2024 — 4,84 об./рік. Таким чином, за два роки відбулося зростання на 1,14 об./рік (30,9%), що свідчить про покращення управління запасами та їх ефективне використання.

Відповідно, термін оборотності запасів за цей період зменшився з 98,52 днів до 75,27 днів, тобто на 23,25 дні (23,6%). Це вказує на зменшення тривалості перебування запасів у виробництві, що є позитивним трендом для оптимізації операційного циклу підприємства.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості змінювався нерівномірно у 2023р. зріс до 14,59 об./рік, а у 2024 знизився до 11,17 об./рік. З 2022р. по 2024р. спостерігаємо зниження на 2,07 об./рік.

Це свідчить про зменшення частоти погашення дебіторської заборгованості, що підтверджується й збільшенням періоду її погашення з 27,49 днів у 2022 році до 32,57 днів у 2024 році (+5,08 днів або +18,5%). Така тенденція є негативною.

Коефіцієнт оборотності готової продукції за аналізований період знизився на 3,65 об./рік (20,6%). Це свідчить про уповільнення реалізації готової продукції, що може призводити до накопичення залишків і збільшення витрат на зберігання. Відповідно, тривалість обороту готової продукції зросла з 20,57 днів до 25,90 днів, тобто на 5,33 дні (25,9%). Це вказує на зниження оборотності й, відповідно, ефективності збутової діяльності.

Динаміка коефіцієнтів представлена на рис. 2.8.

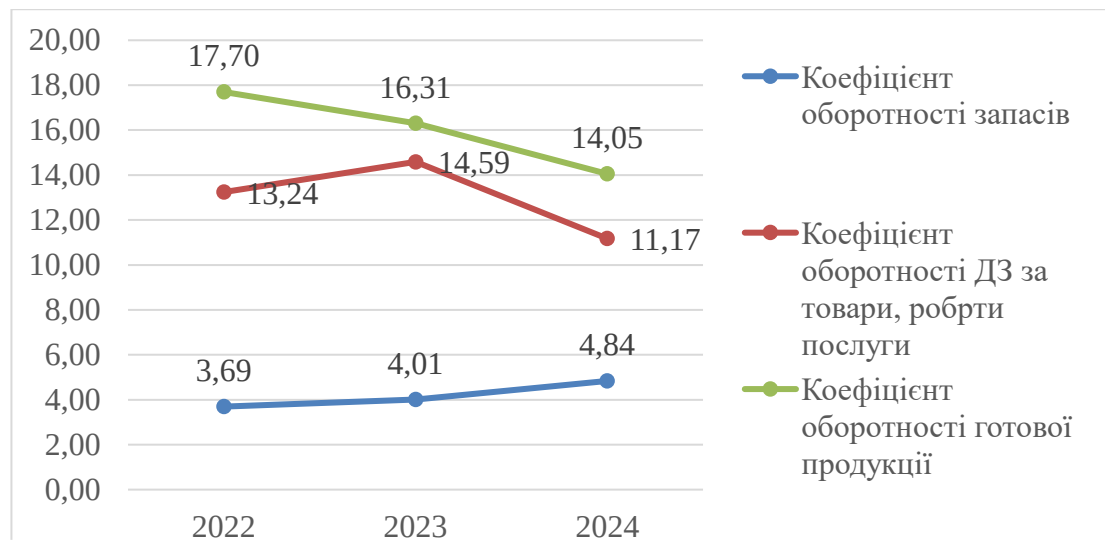

Рис. 2.8. Динаміка коефіцієнтів оборотності структурних елементів оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»

Для встановлення ефективності використання поточних обігових ресурсів підприємства проаналізуємо динаміку зміни чистого оборотного капіталу (таблиця 2.10). Такий аналіз дає змогу встановити оптимальний баланс між активами і зобов'язаннями.

Таблиця 2.10

Динаміка чистого оборотного капіталу ПП «ЛВТМФ «Карпати»

Показник	Од. виміру	Роки		
		2022	2023	2024
Середній залишок оборотних активів	тис.грн	7831,5	10216	13273
Поточні зобов'язання і забезпечення	тис.грн.	1208	1790,5	2000
Чистий оборотний капітал	тис.грн	6623,5	8425,5	11273
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	тис.грн		1802	2847,5
	%		127,2	133,8
Частка чистого оборотного капіталу в загальній сумі оборотних активів	%	84,58	82,47	84,93

Упродовж 2022-2024 рр. загальний обсяг чистого оборотного капіталу підприємства збільшився. У структурі оборотних активів цей показник у 2024 р. становив 84,93%, при нормі не менше 50%. Такий рівень свідчить про високий рівень ліквідності активів, що дозволяє підприємству не лише своєчасно покривати поточні витрати, а й інвестувати в розвиток.

Висновки до розділу 2

Приватне підприємство «Львівська виробничо-торгівельна меблева фірма «Карпати» займається такими видами діяльності: виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі (основний), виробництво інших меблів; роздрібна торгівля меблями і іншими товарами; надання послуг іншим підприємствам з облицювання; надання в оренду власного майна (приміщень).

Структура управління ПП «ЛВТМФ «Карпати» - є лінійно-функціональною. За розмірами – це мале підприємство.

Аналіз виробничо-господарської діяльності ПП «ЛВТМФ «Карпати» встановлено такі зміни в роботі підприємства за період з 2020 по 2022 роки:

- збільшення обсягів необоротних активів, основних і оборотних засобів, власного капіталу;
- зростання обсягів доходів; показників виробітку і заробітної плати; фондівіддачі і фондоозброєності;
- зростання обсягів валового і чистого прибутків;
- стійке фінансове становище та висока платоспроможність.

На кінець аналізованого періоду спостерігається покращення управління запасами та скорочення тривалості операційного циклу. Водночас спостерігається зниження ефективності використання оборотних активів, проблеми із дебіторською заборгованістю та реалізацією залишків готової продукції і товарів.

3. Пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»

Управління оборотними активами займає особливе місце на підприємстві, оскільки є постійним і безперервним процесом фінансової діяльності, який охоплює всі головні етапи операційного циклу: від закупівлі ресурсів до реалізації продукції та надходження грошових коштів. Ефективне управління обіговими ресурсами визначає оперативну гнучкість, фінансову стабільність і здатність підприємства адаптуватися до змін ринкового середовища.

Оборотні активи відрізняються високою динамічністю, а тому їхній обсяг, структура і якісні характеристики постійно змінюються під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Це викликає необхідність своєчасно реагувати на ці зміни, щоб забезпечити безперервність виробничого процесу й уникнення надлишкової або дефіцитної ліквідності.

Завдання системи управління оборотними активами на підприємстві:

- 1) формування достатнього обсягу оборотних активів для забезпечення платоспроможності;
- 2) оптимізація структури активів для виконання нормативів ліквідності;
- 3) підвищення ефективності використання активів для зростання прибутковості та рентабельності;
- 4) формування оптимальних джерел фінансування оборотних активів.

За результатами проведеного у другому розділі кваліфікаційної роботи аналізу, нами виявлено ряд проблем пов'язаних з управлінням оборотними активами ПП «ЛВТМФ «Карпати» - спостерігалось зростання тривалості їх обороту, проблеми із дебіторською заборгованістю та реалізацією залишків готової продукції і товарів. Окрім того, структура активів підприємства була неефективною: протягом аналізованого періоду, на рахунках накопичувалася велика сума вільних грошових коштів, які доцільно було б інвестувати в розширення виробничо-господарської діяльності.

Для покращення управління оборотними активами ПП «ЛВТМФ «Карпати» пропонуємо ряд заходів, які координуються за певними напрямками на стадіях виробництва і обігу (рис. 3.1).

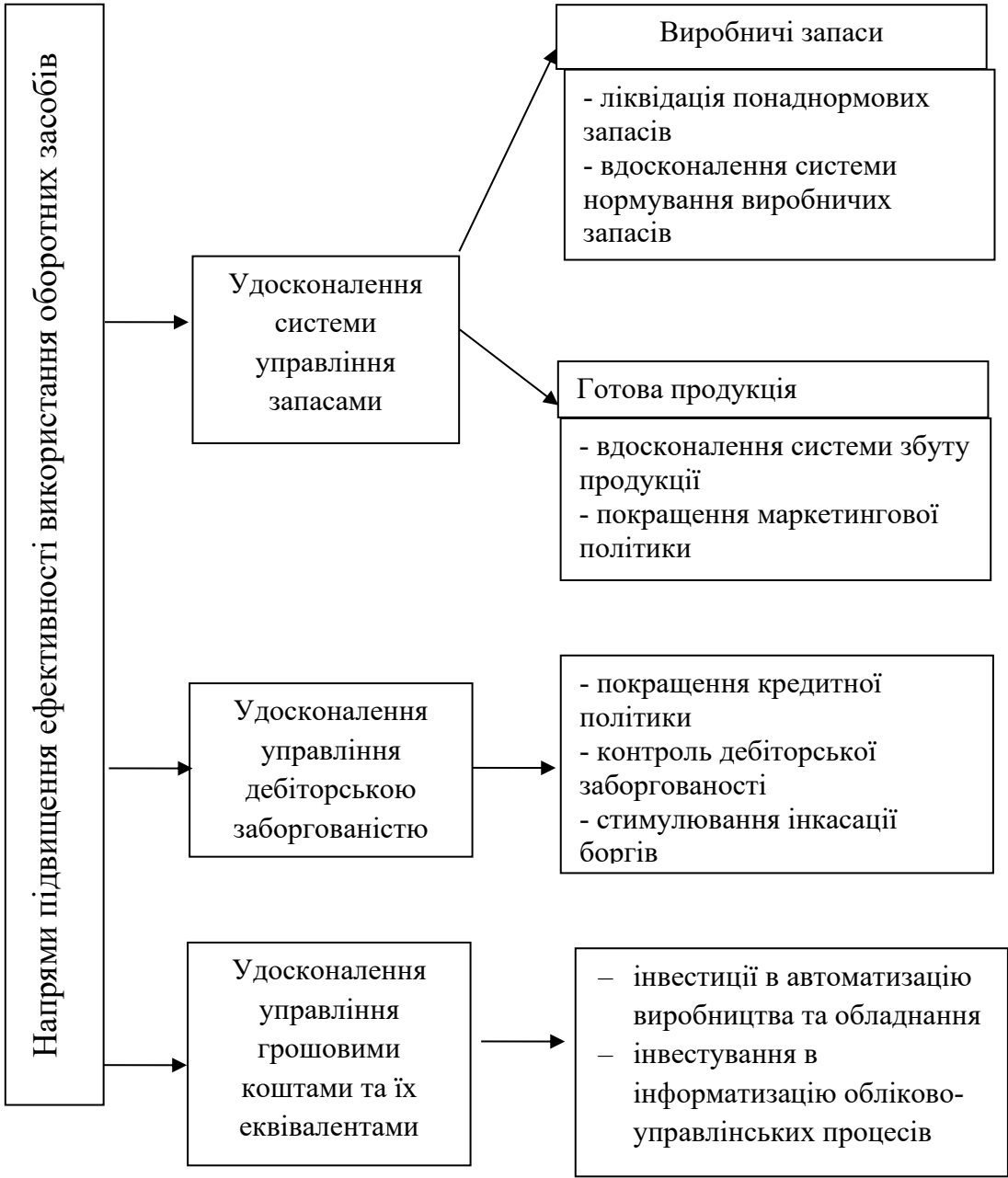

Рис.3.1. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати»

Розглянемо детальніше визначені заходи та інструменти підвищення ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати».

1. Підвищення ефективності управління виробничими запасами.

Виробничі запаси - є найменш мобільним елементом оборотних активів. Їхнє надмірне нагромадження призводить до заморожування значної частини обігових коштів в запасах, що в свою чергу впливає на рентабельність діяльності підприємства та обмежує можливості оперативного фінансування поточної діяльності.

Проведений аналіз виявив, що на ПП «ЛВТМФ «Карпати» показники ліквідності балансу перевищували нормативні значення, однак впровадження системи контролю та планування виробничих запасів сприятиме більш раціональному використанню оборотних коштів, скороченню надлишкових залишків, зменшенню витрат на їх зберігання та, як наслідок, підвищенню загальної рентабельності підприємства. У практиці використовують такі напрями підвищення ефективності управління виробничими запасами:

1. Ліквідація понаднормових запасів. Так, однією з головних проблем на підприємствах є нагромадження понаднормових запасів, які не беруть участі у виробництві, створюють надлишкове навантаження на оборотний капітал та спричиняють додаткові витрати на зберігання, обслуговування та списання. Для уникнення нагромадження «зайвих» виробничих запасів можна застосувати такі інструменти:

- регулярна перевірка фактичних залишків на складах порівняно з нормативами споживання;
- реалізація або утилізація надлишкових ресурсів - продаж залишків, переробка або обмін з іншими підприємствами;
- розробка плану попередження повторного нагромадження надлишкових запасів.

2. Удосконалення системи нормування виробничих запасів.

Нормування запасів - це процес встановлення економічно обґрунтованих рівнів матеріальних ресурсів, які необхідні для безперервного виробництва з урахуванням строків постачання, обсягів виробничої програми, специфіки технології та ринкових умов.

Серед пріоритетних методів нормування виробничих запасів на підприємствах меблевої галузі важливе місце посідає ABC-аналіз, який дозволяє здійснити класифікацію матеріальних ресурсів за рівнем їх впливу на загальну вартість запасів. ABC-аналіз ґрунтується на принципі Парето (80/20) і передбачає поділ номенклатури ресурсів на три категорії: А-група — найбільш цінні та дороговартісні матеріали, що становлять ~70–80% вартості при 10–20% кількості позицій; В-група – матеріали середньої вартості та значущості ~15–25% вартості, 20–30% позицій в загальній кількості; С-група - чисельно переважаючі, але недорогі ресурси [36].

На ПП «ЛВТМФ «Карпати» можна так згрупувати виробничі запаси:

- А-група: високоякісна фурнітура типу Blum, Hettich лакофарбові матеріали; високоякісна МДФ, ДСП тощо;
- В-група: звичайна фурнітура, кріплення, стандартна плита МДФ, ДСП;
- С-група: гайки, шайби, шурупи, дешева фурнітура, ущільнювачі, прокладки, пакувальні матеріали тощо.

Група А - найважливіші ресурси: їх закупівля та контроль є пріоритетом. Рекомендується автоматизований контроль залишків, контрактні поставки, створення мінімальних резервів. Для виробничих запасів групи В – доцільним буде періодичне замовлення за графіком із гнучким плануванням. У групу С входять недорогі виробничі матеріали, які широко представлені на ринку. Їх закупівля може відбуватися невеликими партіями – тільки під виробничу програму. Це дасть можливість уникнути заморожування коштів та отримати економію на обслуговуванні виробничих запасів.

Впровадження підходу ABC дозволить отримати такі переваги: зниження складських витрат за рахунок скорочення запасів С-групи;

оптимізацію площі складів; зменшення ризиків дефіциту окремих матеріалів та меблевої фурнітури.

2. Удосконалення системи управління запасами готової продукції.

Передбачає не лише технічні заходи щодо контролю рівнів залишків, а й системні управлінські рішення в галузі збуту, маркетингу та аналітики клієнтської бази. Серед основних напрямів покращення ефективності комерційної діяльності можна виокремити такі:

1. *Оптимізація розрахунку запасів.* На підприємствах, зокрема у меблевій промисловості рекомендується використовувати адаптивні моделі розрахунку залишків готової продукції. Це включає аналіз попереднього попиту (продажі за останні 6–12 місяців) та врахування сезонних коливань (найменший попит на меблі спостерігається у період грудень- березень) .

2. *Розробка системи знижок і стимулювання попиту.* Серед інструментів цього напрямку можна виділити такі:

- гнучка дисконтна політика, яка передбачає надання знижок за великі партії, передоплату, сезонні акції або продаж виставкових зразків за спеціальними цінами;

- впровадження програм лояльності для постійних клієнтів (наприклад, накопичувальні бонуси або кешбек);

- акційні пропозиції за спеціальними цінами для просування продажів нових або повільно реалізованих позицій.

3. Використання цифрових каналів збуту.

Доцільно використовувати такі інструменти:

- цільову рекламу в соціальних мережах (Facebook, Instagram), зокрема для регіонального просування меблів;

- e-mail-розсилки клієнтам з індивідуальними пропозиціями;

- участь у спеціалізованих виставках та інтернет-маркетплейсах (Prom.ua, Rozetka, Hotline), де можна реалізовувати складські залишки у форматі "sale".

3. Управління дебіторською заборгованістю.

На основі аналізу літературних джерел [16,17] можна виділити ряд пріоритетних напрямів управління дебіторською заборгованістю на малих підприємства меблевої галузі.

1. *Диференційована кредитна політика:*

- розподіл клієнтів за рівнем фінансової надійності. Передбачає розробку політику індивідуального підходу до клієнтів з врахуванням їхніх історій оплат та обсягів покупок. Це дозволить встановити безпечні кредитні обмеження для кожного покупця та зменшити ризики неоплати;
- впровадження політики комерційного кредиту: надання знижок за оплату протягом 5–10 днів, а також встановлення штрафних санкцій за порушення умов договору.

2. *Удосконалення системи моніторингу та контролю дебіторської заборгованості* Впровадження цього заходу передбачає постійне спостереження та аналіз стану заборгованості покупців. Зокрема, доцільно регулярно перевіряти, коли виник борг, на яку суму та хто саме з клієнтів його має, щоб вчасно виявити протермінування оплати та ризики неоплати. Крім того, ефективним є впровадження CRM-систем (систем управління відносинами з клієнтами), які дозволяють вести облік боргів, автоматично надсилати нагадування про оплату, формувати звіти та полегшувати комунікацію з замовниками. Це суттєво спрощує контроль дебіторської заборгованості і підвищує ймовірність її своєчасного погашення.

3. *Стимулювання інкасації (повернення) боргів.* Цей підхід полягає у застосуванні різних способів, які мотивують клієнтів вчасно розраховуватись за товар.

До таких заходів належить, наприклад, надання фінансових стимулів: підприємство може запропонувати знижку 2–5% за оплату раніше встановленого терміну. Це особливо ефективно для гуртових покупців або посередників, які працюють з великими обсягами — їм вигідно отримати додаткову економію, а підприємство швидше отримує кошти.

Також важливо організувати етапний процес нагадування про оплату, який допоможе уникнути конфліктів і зберегти хороші відносини з клієнтами. Така система зазвичай включає:

- ✓ автоматичне електронне нагадування про наближення терміну платежу;
- ✓ телефонний дзвінок менеджера;
- ✓ письмову претензію або офіційне нагадування;
- ✓ у разі відсутності реакції - передання справи до юристів або колекторів.

Цей підхід дозволяє зменшити конфліктність і водночас дисциплінує клієнтів.

4. Управління грошовими коштами.

Своєчасне використання тимчасово вільних залишків грошових активів підприємства дає можливість сформувати ефективний портфель його поточних фінансових інвестицій. Такі інвестиції можуть принести підприємству прямий дохід у формі відсотків або дивідендів. Серед можливих інструментів реалізації цього завдання на виділимо ПП «ЛВТМФ «Карпати» такі:

1. *Інвестиції в автоматизацію виробництва та обладнання.* Вкладення коштів у модернізацію або оновлення виробничого обладнання, що дозволить підвищити продуктивність праці; зменшити втрати матеріалів; скоротити цикл виготовлення меблів; зменшити енергоспоживання та собівартість продукції.

2. *Інвестиції в нематеріальні активи* (програмне забезпечення та цифрові інструменти). Для меблевого підприємництва найбільш доцільним є впровадження таких інформаційних систем: ERP-системи (1C, BAS, SAP Lite) для обліку запасів, замовлень, руху коштів; CRM-системи для управління клієнтською базою та дебіторською заборгованістю; а також програмного забезпечення для 3D-моделювання меблів (SketchUp, PRO100, Fusion 360).

ВИСНОВКИ

У роботі, проведено аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати».

Приватне підприємство «Львівська виробничо-торгівельна фірма «Карпати» (ПП «ЛВТМФ «Карпати») – є підприємством з багаторічною історією виробництва меблевої продукції. Основними напрямками діяльності фірми – є виробництво меблів, виготовлення столярної продукції а також роздрібна торгівля меблями та іншими товарами для дому.

Впродовж звітнього періоду спостерігалось зростання вартості основного, оборотного та власного капіталу підприємства. Так, вартість основних засобів збільшилася на 21,2%, оборотних – на 69,48%, власного капіталу на 15,4%. При цьому, чисельність персоналу підприємства зменшилася на 5 осіб, а обсяг реалізованої продукції збільшився на 43,8%. В результаті цього, спостерігалось зростання показників виробітку продукції на 66,3%, фондівдачі – на 18,6% та фондоозброєності – на 40,18%. Заробітна плата персоналу збільшилася на 46,3%.

Собівартість реалізованої продукції за цей період збільшилася на 26,86%. Тобто, зростання обсягів чистого доходу від реалізації продукції перевищувало приріст її собівартості. В результаті цього, за аналізований період обсяг валового прибутку збільшився на 62,1 %, а чистого – на 48%.

Показники рентабельності коливалися, однак збільшилися. Так, рентабельність витрат зросла на 26,1% і у 2024р. склала 120,9%, а рентабельність продажу збільшилася на 2,22 і у 2024р. становила 19,72%. Це підтверджує успішну діяльність підприємства.

Протягом усього періоду фінансове становище підприємства було стійким, а показники ліквідності значно перевищували рекомендовані значення. Це вказує на те, що підприємство має можливості здійснювати капіталовкладення у свій розвиток. Це підтверджується і розрахунками обсягів чистого оборотного капіталу, який зростав і у 2024 р. становив 84,93, що є досить високим значенням.

Водночас спостерігалось зниження ефективності використання оборотних активів підприємства. Зокрема, тривалість їхнього обороту збільшилася на 28,75 дні, що свідчить про уповільнення обігу оборотного капіталу. Основною причиною цього є зміни у структурі оборотних активів: на кінець аналізованого періоду зафіксовано істотне зростання обсягів нереалізованої продукції, дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, а також залишків грошових коштів. Зокрема, у 2024 році частка грошових коштів у структурі оборотних активів становила 50,9%, виробничих запасів - 18,07%, а дебіторської заборгованості - 15,48%.

Використання окремих складових оборотного капіталу було нерівномірним. Так, негативною тенденцією є зниження оборотності дебіторської заборгованості: період її погашення збільшився на 18,5%, що свідчить про погіршення платіжної дисципліни контрагентів та зменшення оборотності готової продукції на 20,6%, що вказує на ускладнення збуту продукції. Такі процеси зумовлюють заморожування частини обігових коштів і знижують загальну ефективність операційного циклу підприємства.

З огляду на це, нами було запропоновано низку організаційно-економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання оборотних активів ПП «ЛВТМФ «Карпати». Зокрема, в управлінні виробничими запасами доцільним є впровадження ABC-аналізу, ліквідація понаднормових залишків та удосконалення нормативного планування. У сфері управління готовою продукцією рекомендовано адаптивне планування залишків продукції на складах, діджиталізація маркетингу продукції та стимулювання збуту за рахунок знижок і програм лояльності. Для покращення управління дебіторською заборгованістю пропонується: запровадити диференційовану кредитну політику, автоматизований моніторинг боргів і поетапну систему інкасації. Частину вільних грошових коштів доцільно спрямувати на стратегічні інвестиції: модернізацію виробництва та впровадження інформаційних систем управління для підвищення результативності обліку і управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базецька Г. І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері: навч. посіб. / Г. І. Базецька, Л. Г. Суботовська, Ю. В. Ткаченко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 292с.
2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика: навч.посіб./ О.Я. Базилінська-К.: Центр учбової л-ри, 2009.- 328с.
3. Білик, М. Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притурен – К.: КНЕУ, 2007. – 592 с.
4. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М. М. Бердар - К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
5. Бланк І. А. Управління фінансовою безпекою підприємства. Київ : Ніка-Центр, 2004. 776 с.
6. Бровко Л.І., Юрченко А.А. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства *Економічна наука*. 2018. С147-152
7. Болюх М. А. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с.
8. Відомості з єдиного державного реєстру України. // <https://minjust.gov.ua/news/ministry/vidomosti-z-edinogo-derjavnogo-reestru-yakiy-mehanizm-otrimannya>
9. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436–IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
10. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
11. Гриньова, В. М. Фінанси підприємств [Текст]: навчальний посібник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. - 3-тє вид., стереот. - К. : Знання-Прес, 2006. - 423 с. - (Вища освіта ХХІ століття). - ISBN 966-311040-6.

12. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Голик Д. В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Випуск 1 (12). С. 289-293.

13. Домбровська Н.Р. Економічна квінтесенція та класифікація оборотних активів підприємства *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. » // [електронний ресурс]: доступний з [https:// er.chdtu.edu.ua](https://er.chdtu.edu.ua)

14. Дядюк М. А., Васильєва В. В. Оборотні активи як об'єкт управління у процесі розробки та прийняття господарських рішень. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2012. Вип. 1 (1). С. 263-271.

15. Ігнаци Петецькі Ринок меблів у контексті розвитку ринку соціально квазізначущих товарів Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку № 2 (9). 2023 // <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/dec/32736/menedzhment223maket-326-332.pdf>

16. Іляш, О., Трофименко, О. О., & Дмитренко, В. (2018). Методи управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Підприємництво та інновації*, (5), 40-46. // <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/65>

17. Жаворонок А.В., Григорович Н.І Управління дебіторською заборгованістю. «*Young Scientist*». № 6 (46). 2017 / <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/6/95.pdf>

18. Кобилух О. Я. Виклики та стратегії адаптації меблевої галузі України в умовах економічної нестабільності. Академічні візії. 2024. DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.14617996>

19. Лебедєва А.М. Методичні аспекти аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015 // [електронний ресурс]: доступний з [https:// irbis-nbuv.gov.ua](https://irbis-nbuv.gov.ua)

20. Малахівська-Данчак М. Як війна вплинула на обсяги виробництва меблів та їх експорт // [електронний ресурс]: доступний з <https://epravda.com.ua/columns/2024/07/15/716593/>

21. Нікіфорова Л.О., Крекотень Є.Г. «Підходи до визначення сутності оборотних активів» // [електронний ресурс]: доступний з <https://core.ac.uk/download/pdf/196301832.pdf>

22. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в підприємницькій сфері // [електронний ресурс]: доступний з <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>

23. Економіка підприємства: підручник / Швиданенко Г. О., Васильков В. Г., Гончарова Н. П. за заг. ред. Г. О. Швиданенко.- К.: КНЕУ, 2009. -598с.

24. Кірдіна О.Г. Управління оборотними активами підприємств. Вісник економіки транспорту і промисловості. № 43, 2013. С. 133–137.

25. Кононова О.О. Управління оборотними активами підприємства: маркетинговий підхід / Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" <http://www.economy.nayka.com.ua/>

26. Кузнецова С. А. Фінансовий менеджмент [текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 12с.

27. Методичні вказівки до написання та захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт студентами галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка / Дубовіч І.А., Загвойська Л.Д., Наливайко Н.Я. – Львів: НЛТУ України, 2023. – 32 с.

28. Мордань Є. Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 24-34

29. Непочатенко, О.О. - Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук . – Київ : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2013 . – 503 с. : рис., табл.

30. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства. Бізнес Інформ. 2014. № 2. С. 277–283.
31. Офіційний сайт ПП «ЛВТМФ «Карпати» / <https://karpaty-mebli.lviv.ua>
32. Причепка І. В., Сметанюк О. А. Сутність і роль оборотних засобів в системі ефективного управління виробничо-комерційними бізнес-процесами. *«Modern Economics»*, №43 (2024). С. 96-101 / <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/17293/1/prychepa.pdf>
33. Поддєрьогін А.М. Фінанси суб'єктів господарювання /А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Г. Г. Нам, А. М. Павліковський; під.ред. А. М. Поддєрьогіна.- К.: КНЕУ, 2004. — С.362
34. Полтораєв А. С. Оцінка ефективності використання оборотних активів на підприємствах сільського, лісового та рибного господарства України // Агросвіт № 17, 2013. [електронний ресурс]: доступний з <https://finance.mnau.edu.ua/files/articles/2013-poltorak-oevoa.pdf>
35. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч.посб.- 3-тє вид., випр.. і доп..- К.: Знання, 2007.-668с.
36. Тюленєва Ю.В. Майстрєнко Н.В. Застосування методу ABC-XYZ-аналізу під час управління логістичними процесами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/122.pdf>
37. Тютюнник Я.В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. Економіка та держава. 2021. С.157-162 http://www.economy.in.ua/pdf/4_2021/29.pdf -